

Borges Blue corner

BBC 107: NOEN INNTRYKK FRA ÅRETS NAFO-SEMINAR, 23.–27. APRIL

Dette var vel noe sånt som det 45. Nafos-seminaret, og mer enn det 30. på Storefjell på Golsfjellet. For meg var det det 29. seminaret på rad, selv om jeg har sneket meg hjem på lørdagene de siste årene (noe jeg for øvrig har tenkt å slutte med). Til gjengjeld har jeg vært på de fleste tilleggsseminarene, og har nok en gjennomsnittlig lengde på mine opphold på tre døgn. Det pleier å holde til like mange turer på Storefjelltoppen, der det er utsikt i alle retninger. I år var det lett å komme opp til toppen på vekselvis fast og fin snø, og bar bakke, men utsikten var dårlig. Værmessig må det være det gråeste Nafos-seminaret jeg har vært på. Da er det vel nokså forutsigbart at jeg følger opp med å si at *faglig* sett var det ikke grått. Jeg hadde i alt seks framlegg selv. Det betyr at det meste av det jeg fikk med meg, skjedde på symposier og annet som jeg deltok på selv. Jeg skal likevel prøve å formidle noen generelle inntrykk fra seminaret, og litt om hvilken retning atferdsanalyse beveger seg i Norge og delvis internasjonalt.

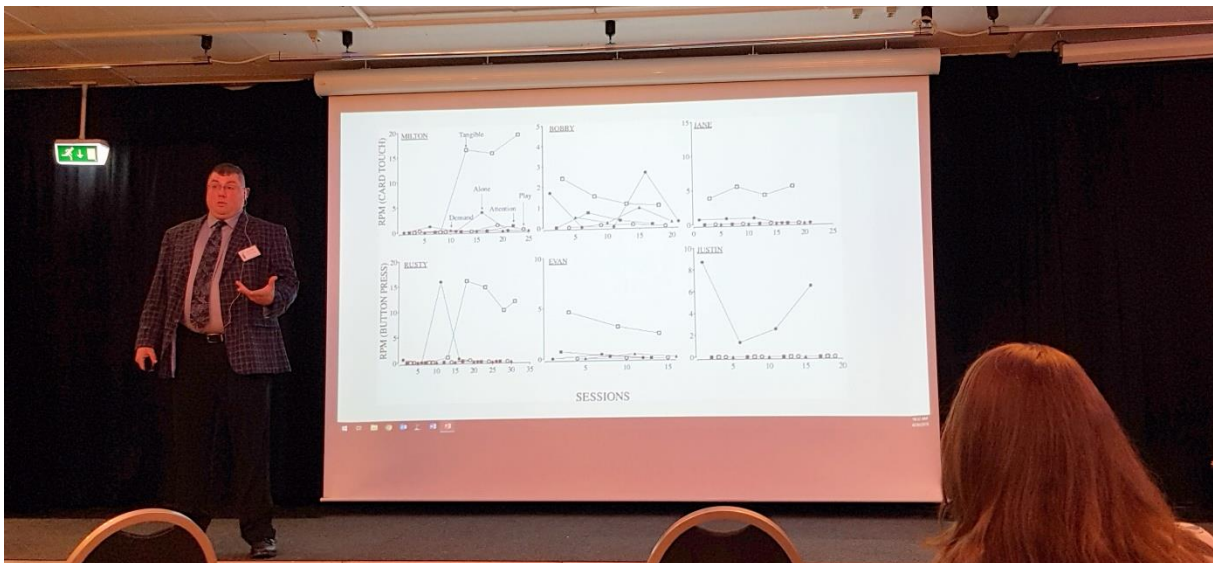
Storefjell Resort Hotel, en kjent arena for mange norske atferdsanalytikere, og mange som jobber atferdsanalytisk «på gulvet». Når det er Nafos-seminar, pleier det å være nokså snødekt rundt hotellet, men i år var våren kommet nokså langt, om ikke så langt som på bildet.

Først av alt må det slås fast at seminar-konseptet på Storefjell holder seg forbausende godt. I dag er det så mange tekniske løsninger, men lite synes å kunne erstatte verdien av å møte hverandre i levende live. (Vi fungerer gud skje lov og takk ikke som dataspillfanatikere som kun kommuniserer med andre mennesker via nettet.) Alt tyder derfor på at seminaret vil fortsette å være en god mjølkeku for Nafos i overskuelig framtid. Det er tale om hundretusener i overskudd, til tross for at over 200 av årets ca. 720 seminardeltakere hadde en eller flere

mindre eller større presentasjoner selv. På Nafø-seminaret honoreres som kjent alle presentører, og presentører får også dekket opphold og reise, i alle fall til en viss grad, men slike sjenerøse betingelser utelukker altså ikke solide overskudd.

Mitt klareste bilde fra Storefjelltoppen i år, med Skogshorn i Hemsedal i midten. Det sier litt om hvor grått det var, selv om lyset på bildet er veldig fint. Ellers er det mye snø på bildet, men terrenget ligger litt høyere enn hotellet.

Hovedpersonen på tilleggsseminaret, Douglas E. Kostewicz fra University og Pittsburg i USA. En aktiv foreleser i «amerikansk» stil, og svært dyktig. Han var ikke invitert av Nafø (og sikkert også av Oslo Met) for ingenting.

Jeg har vel påpekt en del ganger at tilleggsseminarene, som holdes fra onsdag til torsdag før hovedseminaret begynner, de senere årene har dreid i en mer «akademisk» retning. En amerikaner som er spesielt invitert, er gjerne hovedattraksjonen. Det har også vært «store navn» à la Julie Skinner og David C. Palmer, for å nevne noen. Jeg tviler på at de amerikanske gjestene kun kommer for å delta på tilleggsseminaret, og lurer på om de også er en tur innom Oslo Met, og at det er en måte som Oslo Met pleier kontakten med amerikanske miljøer på. I år var temaet om all atferd kan måles. Hovedperson var Douglas E. Kostewicz fra University of Pittsburg. Han gikk grundig og entusiastisk til verks. Hans hovedpoeng var at

figurer, særlig i form av grafer med punkter, spiller en svært viktig rolle i atferdsanalytiske målinger av atferdsendringer. Problemet er at vi har stolt for mye på grafenes kvalitet, og at de ikke alltid holder ønsket kvalitet. Ikke minst er det et problem at punktene på grafene ikke er helt sammenlignbare, særlig ved at de representerer forskjellige data. For eksempel kan intervallene mellom dem variere, slik at andre variabler lettere kan blande seg inn, og hvert punkt kan være økter av forskjellig varighet, som i seg selv kan påvirke resultatet. Ingenting er perfekt, og det er ingen tvil om at Kostewicz legger listen høyt. En mer banal variant som han også var inne på, er at Y-aksen kuttet nedenfra, og starter på for eksempel 50 i stedet for null, slik at endringen ser større ut enn den er. Jeg var neste mann ut, og la særlig vekt på at mange av de dataene som registreres i kliniske sammenhenger, ikke minst i behandling av utfordrende atferd, kan være lite pålitelige, og at jeg noen ganger stoler mer på egne inntrykk, eller på produkter av atferden, enn på registreringer og grafer. Jeg tok altså konsekvensen av det som Kostewicz sa, og vel så det.

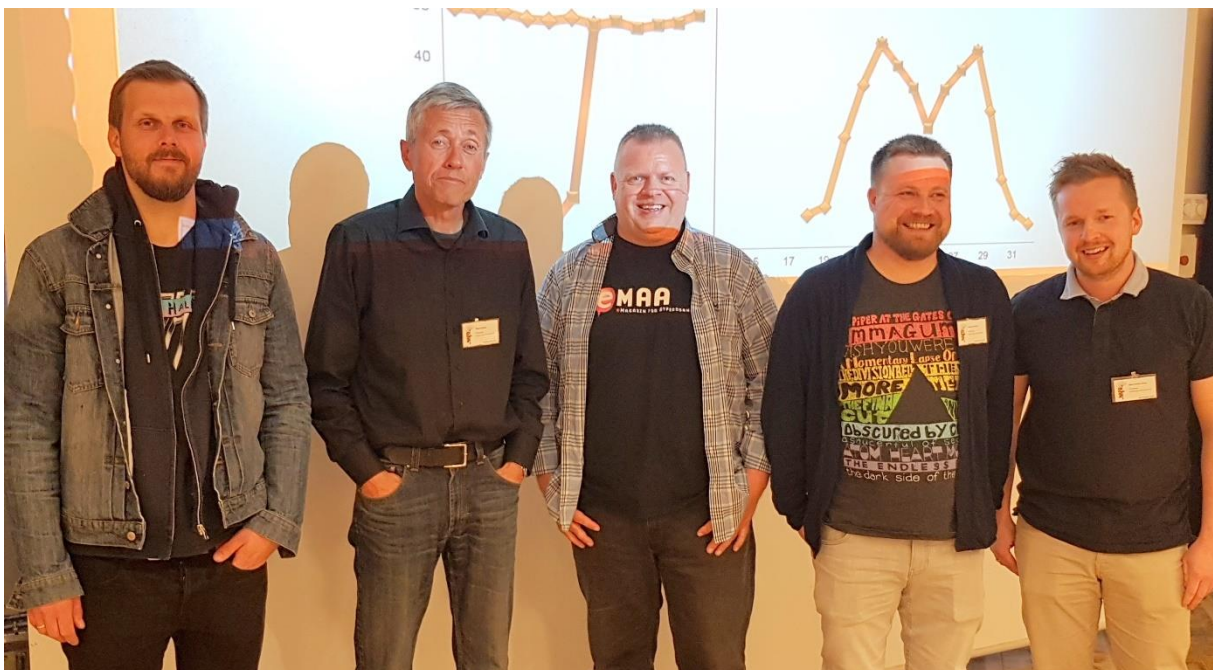
Etter paneldebatten etter tilleggsseminaret. Foran fra venstre Alvdis Roulund, Espen Sjøberg, Torunn Lian og meg selv. Bak fra venstre Erik Arntzen, som ledet debatten, og videre Douglas E. Kostewicz, Christoffer Eilifsen, Martin Ø. Myhre og Kjetil Viken.

Også Torunn Lian delte Kostewicz' skepsis til at data og grafer alltid sier det de skal si. Flere snakket om kompromisser som mer eller mindre nødvendigvis må gjøres. Christoffer Eilifsen sa mye, men et viktig poeng var at vi etter hvert, ikke minst innenfor ACT, har fått en del «myke» begreper à la aksept, fusjon og opplevelse av unngåelse, og at objektiv måling av fenomener som inngår i slike begreper, selvfølgelig er vanskelig. Martin Ø. Myhre fulgte opp med å snakke om depresjon, der man ikke kommer utenom selvrapport, som like selvfølgelig blir subjektiv. (Etterpå hadde jeg en diskusjon med ham, der jeg mente at han hadde vært litt streng med de mulighetene som vi har til å se andres private hendelser «fra utsiden». Det var han enig i, men for eksempel på en poliklinikk har man ikke all verdens mulighet til å observere pasienter.) Kjetil Viken var blant annet inne på at det ikke er noe ved atferdsanalyse som dikterer hvordan vi skal måle atferd. Alvdis Roulund snakket om å måle atferdsendring hos barn som får tidlig intensiv atferdsbehandling, der måling nødvendigvis må være nokså global, i alle fall når det gjelder det samlede resultatet. Espen Sjøberg sa mye, men jeg bet meg spesielt merke i et godt pedagogisk bilde som han brukte for å forklare forskjellen

mellom atferdsanalyse og annen psykologi. Det var noe i retning av at «Annen psykologi, ikke minst kognitiv, er mer opptatt av å definere kompliserte begreper, og måler ting på relativt uklare måter. Vi prøver mer å gjøre noe konkret, og observerer hva som skjer». Jeg vil oppsummere med at problemer med måling, for eksempel av utfordrende atferd, ikke må føre til at vi overlater evaluering og beslutninger bare til subjektive inntrykk. Vi må alltid prøve å måle, og ikke kaste barnet, det vil si data og grafer, ut med badevannet. Etter presentasjonene var det en paneldebatt som faktisk ble nokså engasjert, men det er ikke plass til å gjengi den.

Fra det årvisse Kai-Ove Ottersen «det enkleste er det beste-symposium», som i år het «Hvorfor ikke bruke enkle tiltak? Om behandling av utfordrende atferd». Her presenterer Ottersen deltakerne. En grunn til å ta med bildet er at jeg ble veldig imponert over den levende døvetolkningen! I tillegg er jo Kai-Ove, The Hedmark Heartbreaker, veldig søt.

Deltakerne på Ottersen-symposiet, som må være holdt i ca. ti år nå (uten synlige trøtthetstegn). Fra venstre Marius Bakken, meg selv, Kai-Ove Ottersen, Marius Hansen og Bjørn André Torve. Damene glimrer med sitt fravær, selv om de inviteres. The Hedmark Heartbreaker står altså i midten.

Et fast faglig innslag på hovedseminaret er at Kai-Ove Ottersen leder et symposium om ukomplisert behandling av utfordrende atferd. Det er som kjent ingen sammenheng mellom hvor alvorlig utfordrende atferd er, og hvor vanskelig den er å behandle. Også i år hadde jeg vel fortjent prisen for det enkleste bidraget, hvis den hadde eksistert. Men heller ikke de andre bidragene var så vanskelige at særlig mange kunne ha problemer med å henge med. Det blir nok flere slike seminarer.

Før forrige seminar ba Nafø meg om å lede et symposium om behandling av utfordrende atferd når personen også har en psykisk lidelse. De ba meg om det samme for årets seminar. I fjor var det «tjukt» av folk. Også i år var det en del, men færre enn i fjor. Jeg avsluttet innledningen med å si, nokså bombastisk, som jeg står inne for, at det ikke finnes noen egne behandlingsprinsipper for miljøbasert behandling av atferd som inngår i psykiske lidelser. For eksempel tilvenning, og forsterkning, foregår i prinsippet på samme måte enten atferden er en del av en psykisk lidelse eller ikke. Kanskje mange begynner å se at det faktisk er slik, og at dette med psykiske lidelser ikke er så mystisk og spennende som det gjerne har blitt oppfattet som? I så fall gleder det meg, og da har jeg ingenting imot at noen bruker tiden på andre ting enn å få «banket» inn at behandling av psykiske lidelser ikke er så spesielt. Men bevares, de enkelte case-historiene var meget gode, enten de dreide seg om angst, psykose og mye annet.

En deltaker på symposiet «Behandling av utfordrende atferd når personen også har psykisk lidelse», Pål Skogstad fra Ecura. Jeg har stor respekt for hans erfaring, kunnskaper, ro og refleksjon. I tillegg tør han å si hva han mener. Det skader heller ikke at han er en av Norges største Millwall-eksperter.

Ellers er det bare å beklage at jeg ikke kan omtale særlig mange presentasjoner. Det blir også mer og mer vanskelig å dekke seminaret for hvert år, fordi programmet blir rikere og rikere. Det er *ikke* å beklage. I det hele tatt er det svært mange norske atferdsanalytikere som kan ha presentasjoner som holder høyt nivå, både om teoretiske og akademiske temaer, og om det utpreget anvendte.

Nafos årsmøter har blitt seriøse, og det er nesten så jeg lengter tilbake til tiden da de var unnagjort på et kvarter. Men selve valgene går fortsatt raskt, fordi de som ønsker gjenvalg, får det, og det gjelder de fleste. Det betydde blant annet at Terje Gundhus ble gjenvalgt som leder. Arne Brekstad satt en årrekke, før Jon-Arne Farsethås tok over for 30 år siden, og satt til i fjor, da han var i sitt 69. år. Hvis Gundhus skal sitte like lenge som Farsethås, vil han være leder til han er 95 år. Vi får se. Farsethås var forresten ikke engang på årets seminar. Han skulle blant annet holde åpningsforelesningen, men måtte avlyse på grunn

av helseproblemer, forhåpentligvis forbigående. Nafos økonomi er så sunn at den sjelden vekker særlig debatt. Erik Arntzen har ansvar for Nafos internasjonale forbindelser. Han hadde interessante ting å fortelle om den internasjonale atferdsanalytiske foreningen, eller ABAI (Association for Behavior Analysis International). Det er faktisk snakk om at den skal skifte navn, ved å bytte ut «behavior analysis» med «behavioral science». Det har faktisk skjedd med tidsskriftet The Behavior Analyst, som nå heter Perspectives on Behavioral Science. Endringen skal ha skjedd nokså egenrådig, og mer eller mindre samtlige tidligere redaktører samlet seg til en sterk protest. Jeg er ikke tilhenger av at atferdsanalyse skal framstå som mer unikt det er, men jeg mener at atferdsanalyse forsvarer en plass som en egen skoleretning, enten det er innenfor psykologi eller biologi. Å bytte ut atferdsanalyse med atferdsvitenskap vil svekke det unike ved atferdsanalyse. Det vil også være misvisende, ved at atferdsvitenskap er et vidt begrep som rommer mye som er nokså forskjellig fra atferdsanalyse. For eksempel vil et vidt spekter av psykologer mene at de befinner seg innenfor en atferdsvitenskap. La oss kjempe for begrepet atferdsanalyse, og bruke det lengst mulig! Ellers sa sekretær Thor Johnny Eriksen litt om private aktører på seminaret. Etter hvert har det blitt en del private firmaer à la Heimta og Ecura som tilbyr heldøgntjenester til «vanskelige» personer som kommuner ikke gidder eller klarer å gi et tilbud. Det viser også igjen i presentasjoner på Storefjell som selvfølgelig fungerer som reklame, men Eriksen sa ingenting om at de gikk over streken i så måte. Ellers var det en gjennomgang av situasjonen for Nafos lokallag. Som kjent er det tre av dem: Østfold, studentlaget i Oslo, og vårt eget, altså Glåmdal og Nes. Eriksen sa at vi er det mest aktive laget, og berømmet spesielt at vi har to årlige seminarer som trekker nærmere 100 deltakere hver gang!

Kasper, en av seminarets yngste «deltakere», flankert av foreldrene, Ulf Larsen og Lena Opsahl. Det var faktisk flere spedbarn på årets seminar enn jeg har sett før. Bildet av familien Larsen Opsahl medfører for øvrig at det i denne BBC-en ikke er plass til bilde fra Grytsetra eller Årkjølen.

Når jeg er inne på lokallaget, har vi bestemt at vi skal ha heldagsseminar 1. november, enten på Skarnes eller Oppstad i Sør-Odal. Tema er ikke bestemt, men det blir *ikke* om utfordrende atferd generelt. I stedet satser vi på et spesielt tema innenfor utfordrende atferd, noe i retning av samtykke, overgrep eller spesielle sider ved kapittel 9. Det kommer selvfølgelig mer informasjon over sommeren. Ellers er ABAI-kongressen i Chicago i slutten av mai den neste store atferdsbegivenheten. Den blir tema for juni-BBC-en.

16.mai 2019

Børge Holden